

Raadsinformatiebrief

Datum	23 januari 2023
Onderwerp	Stand van zaken opvang en migratie
Zaaknummer	Z22 - 256555
Documentnr.	UIT/23 - 528261

Inleiding

Op 26 augustus jl. hebben het Rijk, provincies, gemeenten en veiligheidsregio's nadere afspraken gemaakt om uit de opvangcrisis te komen en te blijven. Deze afspraken omvatten een pakket van maatregelen waaronder de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen. Daarnaast is de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet asielzoekers) recent ter consultatie voorgelegd, met als doel te komen tot een stabiel en wendbaar stelsel voor asielzoekers en een meer geleidelijke spreiding over gemeenten.

Als gevolg van deze afspraken, is door de gemeenten uit de Veiligheidsregio Brabant Noord een regioplan opgesteld. Dit regioplan is gericht op het beschikken over voldoende duurzame opvangplaatsen voor vluchtelingen en de huisvesting van vergunninghouders. Onderdeel van het plan zijn de opvangopgaven voor asiel en Oekraïne, net als de huisvestingsopgave voor vergunninghouders. Het plan is op 29 december jl. aangeboden aan de Provinciale Regie Tafel. Uw raad is hierover op 22 en 29 december jl. geïnformeerd via een bericht van de portefeuillehouder. Ook is op 29 december jl. het regioplan aan uw raad toegestuurd. De voorzitter van de Veiligheidsregio heeft breed geïnformeerd via een persbericht.

In het bericht van de portefeuillehouder is u ook gemeld dat uw raad en onze inwoners worden geïnformeerd als concrete locaties in beeld zijn. Op dit moment zijn wij in verregaande onderhandeling met twee locaties: één locatie voor de opvangopgave asiel en één locatie voor de opvangopgave Oekraïne. Daarnaast zijn met twee andere opvanglocaties voor Oekraïners afspraken gemaakt. In deze raadsinformatiebrief informeren wij u hierover. Ook delen wij de stand van zaken van de huisvesting van vergunninghouders en informeren wij u, conform toezegging van 3 november jl, over de voortgang van de opvang van alleenstaande minderjarige vreemdelingen.

Inhoudelijk

De voorlopige capaciteitsbehoeften zien er als volgt uit voor Vught:

- (Langdurige) opvangplaatsen voor asielzoekers per 1 april 2023: 91 en per 1 januari 2024: 117.
- Opvangplaatsen voor Oekraïners per 1 juli 2023: 174.
- Huisvesting statushouders 1e half jaar 2023: 39.

Hiermee zijn wij voor stevige opgaven gesteld. Dat er opvang en huisvesting moet komen, is een feit. Dat we daarbij aan de taakstelling moeten voldoen, ook. We hebben simpelweg te maken met een verplichting die is opgelegd door het Rijk. Tegelijkertijd lopen we binnen onze gemeente tegen beperkingen aan, waardoor de invulling van de opvang- en huisvestingsopgaven niet

eenvoudig is. De mogelijkheden zijn beperkt, in sommige gevallen ook omdat we op andere beleidsterreinen te maken hebben met stevige ambities en taakstellingen. Een voorbeeld hiervan is de woonopgave. Dit realiseren wij ons terdege. Ook op de ambtelijke organisatie heeft deze omvangrijke nieuwe taakstelling zijn weerslag. Het bleek niet mogelijk de extra taken binnen de reguliere capaciteit op te vangen. Het college heeft hierop geanticipeerd en extra capaciteit beschikbaar gesteld. Uw raad wordt hierover nader geïnformeerd in de burap.

Ondanks de uitdagingen en beperkte mogelijkheden, blijft het uitgangspunt dat we ons solidair tonen met deze humanitaire crises en onze verantwoordelijkheid nemen. We willen mensen die zijn gevlucht voor oorlog en geweld op een menslievende manier opvang bieden. Dat hebben we laten zien bij de crisisnoodopvang, waarbij we gedurende een periode van zes weken vluchtelingen hebben opgevangen ter ontlasting van aanmeldcentrum Ter Apel. En dat laten we sinds maart vorig jaar consequent zien bij de opvang van Oekraïense vluchtelingen.

De urgente aard en aanzienlijke omvang van de diverse opgaven vraagt om een innovatieve, creatieve en pragmatische aanpak. Kortom, pionieren. Dit betekent ook dat we veelal moeten handelen met de informatie die op dat moment beschikbaar is, risico moeten durven nemen en dat niet in alle gevallen alle procedurele stappen met de gebruikelijke volgtijdelijkheid gezet kunnen worden. Wij vertrouwen erop dat uw raad dit onderschrijft en oog heeft voor de uitdagingen die dit met zich meebrengt.

Opvangopgave asiel

Voor de opvangopgave asiel is bestuurlijk een principe akkoord bereikt met Reinier van Arkel. Het streven is om per 1 april aanstaande honderd mensen, waarbij we bij het Centraal Opvang orgaan Asielzoekers (COA) inzetten op gezinnen, voor een periode van twee jaar opvang te bieden in één van de gebouwen op Zorgpark Voorburg. Daarmee realiseren we tien procent meer opvangplaatsen asiel dan opgelegd door het Rijk. Vanzelfsprekend hechten we veel waarde aan veiligheid en communicatie. In de voorwaarden zullen we dan ook zoveel mogelijk aansluiten bij de landelijke en lokale uitgangspunten die zijn gehanteerd bij de crisisnoodopvang die afgelopen september voor een periode van zes weken naar volle tevredenheid van alle betrokken partijen is ingevuld. Deze opvang heeft tot op heden tot geen enkele klacht of noemenswaardig incident geleid.

Opvangopgave Oekraïne

Bezinningscentrum Emmaus

Voor de opvangopgave Oekraïne zijn wij verregaand in gesprek met het bestuur van Bezinningscentrum Emmaus. Hier worden sinds maart 2022 Oekraïense vluchtelingen opgevangen in één van de drie vleugels van het hoofdgebouw. Hiervoor heeft het bestuur aanzienlijke concessies moeten doen betreffende de dienstverlening aan haar reguliere gasten en daarmee haar bedrijfsvoering. Sinds maart 2022 beschikt Emmaus over substantieel minder overnachtingscapaciteit en bijhorende voorzieningen voor haar reguliere gasten. Hierdoor moest Emmaus bestaande boekingen annuleren of herplaatsen en nieuwe boekingen weigeren. Het is daarbij relevant om te vermelden dat Emmaus in 2023 een groei doormaakt naar ongeveer 22.000 overnachtingen per jaar, met daarnaast gasten die gebruikmaken van dagprogramma's. Het bestuur van Emmaus heeft aangegeven de capaciteit in haar gebouwen weer te moeten inzetten voor haar reguliere activiteiten.

Het bestuur ziet echter ook de noodzaak van het bieden van humane en betekenisvolle opvang aan Oekraïense vluchtelingen en herkent haar bijdrage hierin. Zij ziet dat de Oekraïense vluchtelingen die op dit moment al bij haar worden opgevangen, zich zijn gaan wortelen in de nabije samenleving. Zo gaan de kinderen veelal naar de taalklas in de Dr. Landmanschool in Helvoirt, zijn Oekraïners lid van sportverenigingen in de nabije omgeving en hebben zij daar vaak werk gevonden waar zij per fiets zelfstandig naartoe kunnen reizen. Ook zijn nieuwe contacten ontstaan in de directe omgeving die waardevol zijn voor de integratie. Verder heeft Emmaus de kennis en menskracht in huis om mensen te ondersteunen in hun geestelijke of religieuze behoeften. Iets waar de Oekraïners gebruik van maken. Het bestuur onderschrijft ook stellig het belang van stabiliteit voor deze groep mensen die onder erbarmelijke omstandigheden naar Nederland zijn gekomen. Zij wil zich inspannen om zoveel mogelijk zekerheid te bieden aan hen die -gegeven de omstandigheden- een warm thuis hebben gevonden bij Emmaus.

Beide belangen wegende, heeft het bestuur van Emmaus ons een voorstel gedaan waarmee de opvang bij Emmaus voortgezet kan worden én het hoofdgebouw op oorspronkelijke en daarvoor bedoelde wijze kan worden ingezet. Het bestuur heeft voorgesteld een viertal logiesgebouwen te zullen realiseren op haar terrein. Deze worden voor een aantal jaren ter beschikking gesteld aan de gemeente voor de opvang van Oekraïners. Het streven is om meerjarig ongeveer honderdvijftig tot tweehonderd opvangplaatsen in te kunnen zetten voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Na de opvangperiode, worden de gebouwen een aantal jaren ingezet voor de reguliere dienstverlening van Emmaus.

Wij onderschrijven de betekenis van Emmaus bij de opvang van Oekraïense vluchtelingen en het belang van het bieden van meerjarige stabiliteit, bij voorkeur in de omgeving waar deze groep zich nu al is gaan wortelen. Daarom willen wij dit initiatief mogelijk maken. Dit willen we doen door het verlenen van een omgevingsvergunning inclusief een tijdelijke afwijking van het bestemmingsplan voor de periode van tien jaar. De investeringskosten van de logiesgebouwen worden (via de Rijksbijdragen) volledig betaald door de gemeente, omdat de opvang van Oekraïense vluchtelingen een gemeentelijke taak is. Deze gemeentelijke taak is door het Rijk opgelegd en het Rijk heeft daarvoor ook middelen beschikbaar gesteld. Deze middelen zetten wij -als intermediair- in voor de opvangopgave.

Bij dit initiatief van Emmaus speelt planning een grote rol. Om de opvanglocatie op 1 juli gereed te hebben, zodat we aan onze taakstelling voldoen, dient de realisatie daarvan op 1 maart aanstaande te starten. Dit betekent dat op korte termijn omvangrijke financiële verplichtingen moeten worden aangegaan. We vinden het alleen verantwoord dit te doen als we daadwerkelijk tot vergunningverlening kunnen komen. Hiervoor zijn we afhankelijk van medewerking van de provincie en de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN). Wij zijn, in samenspraak met het regionale bestuurlijk en hoogambtelijk overleg, in contact met de provincie en ODBN en hebben de grote urgentie op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau kenbaar gemaakt.

Landgoed Bleijendijk

Recent hebben wij overeenstemming bereikt met Landgoed Bleijendijk over het bieden van opvangplekken voor Oekraïners. Landgoed Bleijendijk heeft drie woningen beschikbaar gesteld voor dit doel. Via een tijdelijke vergunning is hiervoor voor de periode van vijf jaar ruimte geboden. Als de situatie daartoe aanleiding geeft, kan deze periode in overleg worden aangepast.

Landgoed Huize Bergen

Landgoed Huize Bergen heeft sinds de start van de oorlog in Oekraïne een woning beschikbaar gesteld voor de opvang van vluchtelingen. We hebben de afspraak gemaakt dat deze opvanglocatie tot eind 2023 beschikbaar blijft voor Oekraïense vluchtelingen. Daarna is deze locatie weer nodig voor andere doeleinden.

Particuliere opvang

Op dit moment verblijven er nog steeds Oekraïense vluchtelingen bij particuliere gastgezinnen. Ook voor deze vluchtelingen en hun gastgezinnen staan wij klaar. Voor het kerstreces hebben wij de gastgezinnen uitgenodigd voor een bijeenkomst ter ontmoeting en uitwisseling van ervaring. De gastgezinnen die hiervan gebruik hebben gemaakt, gaven aan de opvang naar volle tevredenheid in te vullen.

Huisvestingsopgave vergunninghouders

Via het bericht van de portefeuillehouder van 29 december jl. bent u geïnformeerd over de gerealiseerde huisvestingscijfers van vergunninghouders. In Vught hebben we in 2022 de huisvesting boven onze reguliere taakstelling ingevuld, met zes extra plaatsingen. In 2023 blijven we ons, samen met de woningcorporaties, onverminderd inzetten om te kunnen voldoen aan de opgelegde taakstelling. Op dit moment verwachten wij hier ook dit jaar aan te kunnen voldoen. Mocht dat onverhoopt niet mogelijk zijn, gaan we in overleg met andere gemeenten om te bezien of zij een aantal vergunninghouders die aan Vught zijn toegewezen, kunnen huisvesten.

Alleenstaande minderjarige vreemdelingen

Wij zijn op dit moment in gesprek om te bezien of we ook voor de opvang van deze doelgroep nog een extra stap kunnen zetten. Dit lijkt kansrijk. Zodra hierover meer bekend is, informeren wij uw raad.

Standpunt college van B&W

Wij blijven ons inzetten voor humane opvang van asielzoekers en vluchtelingen, net als voor de huisvesting van vergunninghouders. Op dit moment verwachten wij aan al onze opvang- en huisvestingsopgaven op deze terreinen te kunnen voldoen. Wij benadrukken daarbij in een aantal gevallen afhankelijk te zijn van derden, zoals COA, provincie en ODBN. Tegelijkertijd vertrouwen wij erop dat wij op hun medewerking kunnen rekenen bij het vinden van oplossingen voor de diverse vraagstukken.

Het opleveren van opvanglocaties is niet het einde van het proces, maar een start. Succes en draagvlak hangen voor een groot deel af van de mate waarin we in staat zijn om asielzoekers, Oekraïners en vergunninghouders een plek binnen de samenleving te bieden. We zullen ons blijven inzetten op bijvoorbeeld zinvolle tijdsbesteding in de opvang. Ook in de regio zien we dat de aandacht voor participatie en integratie steeds verder toeneemt.

Het college spreekt nogmaals nadrukkelijk zijn grote waardering en dank uit aan de eigenaren van de genoemde opvanglocaties en de medewerkers en vrijwilligers die daar werkzaam zijn, net als aan de particuliere gastgezinnen, voor hun niet aflatende gastvrijheid, getoonde inzet en ruimhartigheid.

Financieel

Voor de opvangopgaven asiel en Oekraïne worden we via COA of Rijksregelingen gecompenseerd. De opvangopgave asiel moet nog worden ingevuld, dus hiervoor zijn nog geen kosten gemaakt. De Rijksregelingen die beschikbaar zijn voor de opvang van Oekraïners volstaan op dit moment voor de kosten die we maken. In de jaarrekening en het jaarverslag wordt u hierover verder geïnformeerd.

Het voorgenomen plan bij Emmaus vraagt creativiteit, daadkracht en durf, vanwege het mogelijke financiële risico. Anders dan in andere gemeenten waar bestaande accommodaties beschikbaar zijn en worden ingezet, willen wij nieuw te realiseren accommodaties inzetten om te voldoen aan onze opvangopgave Oekraïne. Hierop is de Rijksregeling niet ingericht. Deze gaat uit van een compensatie per gerealiseerde opvangplek per dag. Dit betekent dat op voorhand een investering moet worden gedaan, die zich in de loop der tijd moet terugverdienen.

Er ontstaat dus mogelijk een financieel nadeel op het moment dat de Rijksregelingen stoppen en de investering nog niet is terugverdiend. Logischerwijs worden de Rijksregelingen gestopt bij het beëindigen van de oorlog. Wanneer dit moment aanbreekt, is onvoorspelbaar. Vanwege de urgente aard, stevige taakstelling en de wens tot het realiseren van duurzame, humane opvang, vindt het college het opportuun om dit -zoals wij het nu inschatten- beperkte risico te nemen. Uw raad zal dan ook op korte termijn een voorstel tot subsidieverlening worden voorgelegd waarin de risico afweging wordt meegenomen. De gevraagde subsidie zal gelijk zijn aan de hoogte van de investeringskosten, minus eventuele additionele vergoedingen van het Rijk.

Emmaus heeft in samenspraak met ons in de voorbereidingsfase kosten gemaakt. Wij hebben afgesproken deze kosten integraal te vergoeden, ongeacht het slagen van het voorgenomen plan.

Communicatie

Wij hebben uw agendacommissie 12 januari jl. verzocht tot het inplannen van een bijeenkomst waarop uw raad wordt geïnformeerd over de stand van zaken opvang en migratie. Deze bijeenkomst is door uw agendacommissie ingepland op 7 februari aanstaande. Wij moeten tijdig voldoen aan onze opvangopgaven. Dit vraagt voortgang bij de opvanglocaties Reinier van Arkel en Emmaus. Hiervoor moeten diverse externe partijen worden geïnformeerd en gecontracteerd. Het is daarom niet mogelijk te wachten tot 7 februari met het informeren van uw raad. Daarom is ervoor gekozen u nu deze raadsinformatiebrief te sturen.

Deze raadsinformatiebrief is vertrouwelijk tot 25 januari aanstaande. De reden hiervoor is dat we uiterst zorgvuldig willen omgaan met de communicatie richting omwonenden. De vertrouwelijkheid vervalt dan ook op het moment dat de omwonenden zijn geïnformeerd. Morgen, 24 januari, zullen omwonenden van Reinier van Arkel per brief worden geïnformeerd over de voorgenomen asielopvang daar. Ook zullen morgen de direct omwonenden van Emmaus door haar persoonlijk worden geïnformeerd over het voorgenomen plan. Daarnaast zullen morgen de medewerkers en vrijwilligers die actief zijn bij Emmaus hierover worden geïnformeerd, net als de Oekraïense vluchtelingen die op dit moment bij Emmaus verblijven.

Burgemeester en wethouders van Vught,
de secretaris, de burgemeester,

W.F.F. Keijzers

R.J. van de Mortel